

Türkçe Öğretimine Yönelik Hazırlanan Teknoloji Tabanlı Materyal Hazırlama Becerisinin Değerlendirilmesi Amacıyla Dereceli Puanlama Anahtarı Geliştirme Çalışması*

Selçuk DOĞAN**
Bayram BAŞ***

Öz

Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretimine yönelik hazırlanan teknoloji tabanlı ders materyallerini değerlendirmek üzere bir analitik dereceli puanlama anahtarı (DPA) geliştirmek ve söz konusu DPA'nın geçerliliğine ve güvenilirliğine ilişkin kanıtları ortaya koymaktır. Çalışma verileri, Yozgat Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği bölümünde 3. Sınıf olarak eğitim gören ve 2023-2024 eğitim-öğretim döneminde "Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı" isimli seçmeli dersi seçen 23 öğrencinin söz konusu ders kapsamında hazırlamış olduğu materyaller ile bu materyallerin alan uzmanları tarafından değerlendirmesiyle elde edilmiştir. DPA'nın geçerliliğine ilişkin kanıtları toplamak için alan uzmanlarının DPA'da bulunan her bir ölçüt ve alt ölçütlere ilişkin görüşleri alınmış; güvenilirliğe ilişkin kanıtlar için ise puanlayıcılar arası korelasyon ve güven aralığı hesaplanmıştır. Çalışma bulguları DPA'da yer alan ölçütler ve bunlara yönelik alt ölçütlerin uygunluğu ve yeterliği konusunda uzmanlar arasında fikir birliği olduğunu, aynı ve farklı puanlayıcıların değerlendirmeleri arasında da yüksek düzeyde tutarlılık olduğunu göstermiştir. Çalışma sonucunda geliştirilen DPA'nın Türkçe öğretimine yönelik olarak hazırlanan teknoloji tabanlı materyalleri değerlendirebilecek nitelikte bir araç olduğu ortaya konulmuştur. **Anahtar Kelimeler:** Türkçe öğretimi, materyal geliştirme, dereceli puanlama anahtarı geliştirme

Developing an Analytical Rubric for Evaluating Technology-Based Material Design Skills in Turkish Language Teaching

Abstract

The aim of this study is to develop an analytical rubric (AR) for evaluating technology-based course materials prepared in Turkish Language Teaching and providing evidence regarding the validity and reliability of the AR. The study data were obtained by evaluating the materials prepared by 23 students studying as 3rd year students in the Department of Turkish Language Teaching, Faculty of Education, Yozgat Bozok University, who selected the elective course titled "Material Design in Turkish Language Teaching" in the 2023-2024 academic year, within the scope of the course in question and by evaluating these materials by field experts. To gather evidence regarding the validity of the AR, expert opinions were collected for each criterion and sub-criterion included in the rubric. For reliability evidence, inter-rater correlation coefficients and confidence intervals were calculated. The study findings indicated that there was a consensus among experts regarding the appropriateness and adequacy of the criteria and sub-criteria in the AR, and that there was a

* Bu çalışma Prof. Dr. Bayram BAŞ danışmanlığında, Yıldız Teknik Üniversitesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yürütülen "Türkçe Öğretim Programındaki Özelliklere Yönelik Teknoloji Tabanlı Materyal Hazırlama Eğitiminin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Teknoloji Tabanlı Materyal Hazırlama Yetkinliğine ve Tutumlarına Etkisi" isimli doktora tezinin verilerinden üretilmiştir.

** Öğr. Gör., Yozgat Bozok Üniversitesi, Bozok TÖMER, selcuk.dogan@bozok.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0003-2502-5776

*** Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, İstanbul, bbas@yildiz.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0003-3569-9395

high level of consistency between the evaluations of the same and different raters. As a result of the study, it was concluded that the developed AR is a tool for evaluating technology-based materials prepared for Turkish language teaching.

Keywords: Turkish language teaching, material development, rubric development

Giriş

Teknolojinin hızla gelişmesi ve özellikle mobil telefon kullanımının yaygınlaşması dünyadaki eğitim-öğretim uygulamalarını derinden etkilemiştir. Dil öğretim süreci, doğası gereği birçok yönden desteklenmesi gereken bir süreçtir. Bu sebeple teknolojik gelişmelerden dil öğretim süreci de etkilenmiş, dil öğretim yöntem ve tekniklerinde köklü değişimler yaşanmıştır. Bu bağlamda teknoloji; dil öğretim süreci, dil öğretiminde kullanılan materyaller, öğretim yöntemleri ve öğrenme stratejileri üzerinde geniş bir etki alanı yaratmaktadır.

Özellikle mobil cihazların ve dijital teknolojilerin yaygınlaşması, dil öğretiminde kullanılan materyallerin daha ulaşılabilir ve çok yönlü olmasını zorunlu kılmıştır. Geleneksel sınıf ortamıyla sınırlı kalmayan yeni nesil dil öğretim uygulamaları, öğrenmeyi zamana ve mekâna bağlı olmaktan çıkararak bireyselleştirilmiş ve sürekli bir öğrenme süreci hâline dönüştürmüştür.

Teknolojinin dil öğretimindeki rolü, bilgisayar destekli dil öğrenimi (CALL) ve mobil destekli dil öğrenimi (MALL) gibi kavramları hayatımıza dahil etmiştir. İnsanların elinden düşmeyen mobil teknolojiler, dil öğretimi noktasında daha önce görülmemiş imkânlar sunmaktadır (Ekmekçi, 2018, s. 12; Lin, 2009, s. 7). Bu durum özellikle dil öğretimi amacıyla hazırlanan materyal ve platformlarda kendini göstermektedir. Dil öğretimi amacıyla hazırlanan teknoloji tabanlı materyaller ya da platformlar aracılığıyla insanlar, toplu taşımada bile vakitlerini yabancı dil öğrenmek için kullanabilmektedir. Bu sebeple son yıllarda birçok teknoloji tabanlı dil öğretim platformu ya da materyali uygulama olarak geliştirilmiştir.

Bu uygulamaların; öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemek (Kurt Dizbay, 2023, s. 529), motivasyonlarını artırmak (Yu vd., 2022, s. 546), öğretimi kişiselleştirmek (Sampson ve Zervas, 2012, s. 441) ve öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olmasını sağlamak gibi faydaları bulunmaktadır. Bu sebeple günümüzde dil öğretim süreci çeşitli teknolojik araçlarla desteklenmekte ve öğrencilerin temel ders materyallerinin dışında da yardımcı kaynaklar aracılığıyla dil öğrenim süreçlerinin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

Dil öğretiminde yaygın olarak başvurulan yöntemlerden biri, temel ders materyali olarak ders kitaplarının kullanılmasıdır. Ders kitapları, ilgili dersin genel ve özel hedeflerini belirleyerek sınıf içi öğretim sürecini yapılandıran; öğretim yöntemlerini, dersin aşamalarını, çalışma biçimlerini ve öğretmen-öğrenci etkileşimini yönlendiren temel kaynaklar arasında yer almaktadır (Göçer, 2007, s. 32). Ancak, dil öğretim süreci yalnızca ders kitaplarına dayalı yürütülen bir süreç değildir; ders kitapları bu sürecin önemli bir bileşeni olmakla birlikte, tek başına yeterli olmamaktadır. Dil öğretiminin doğası gereği, öğretmenler sürekli olarak ek materyal geliştirme ihtiyacı duymaktadır (Peçenek, 2005, s. 87). Bu sebeple birçok dil öğretim seti; ders kitabı, çalışma kitabı, öğretmen kitabı, etkileşimli kitap gibi birden fazla ders materyalinin birleşiminden oluşmaktadır. Dil öğretim setlerinin zenginliğine rağmen birçok öğretmen dil öğretim sürecinde yardımcı kaynaklara ihtiyaç duymaya devam etmektedir. Bu sebeple birçok dil öğreticisi, dil öğrenim sürecini hazırladığı yardımcı materyallerle desteklemeye çalışmaktadır.

Bu noktada öğretmenin rolü yalnızca materyal geliştirici olmakla da sınırlı değildir. Öğretmen aynı zamanda mevcut materyalleri değerlendiren ve ihtiyaçlara göre uyarlayan bir rehber olarak da ön plana çıkar. Özellikle teknoloji temelli öğretim ortamlarında, öğretmenler farklı dijital platformlar üzerinden geniş kapsamlı materyal havuzlarına erişim sağlayabilmektedir. Bununla birlikte, bu materyal havuzlarından etkili ve pedagojik açıdan uygun içerikler seçmek, belirli bir alan bilgisi, dijital okuryazarlık ve deneyim gerektirmektedir. Bu nedenle, günümüzde öğretmen; yalnızca materyalin pasif kullanıcısı değil, aynı zamanda seçici bir analist ve yaratıcı bir tasarımcı olarak konumlanmaktadır (Li vd., 2023, s. 135). Öğretmenlerin bu çok yönlü rolü, dil öğretiminde materyal kullanımına yönelik yaklaşımları da dönüştürmekte; öğretim sürecinde daha esnek, etkileşimli ve öğrenci merkezli uygulamalara olanak tanımaktadır.

Türkçe Öğretimine Yönelik Hazırlanan Teknoloji Tabanlı Materyal Hazırlama Becerisinin Değerlendirilmesi Amacıyla Dereceli Puanlama Anahtarı Geliştirme Çalışması

Dil öğretim sürecinde öğretmenleri materyal geliştirmeye yönelten önemli etkenlerden biri de görsel içerik ihtiyacıdır. Görseller, dil öğretiminde yalnızca estetik bir unsur değil, aynı zamanda öğrenme süreçlerini derinleştiren, anlamayı kolaylaştıran ve çoklu duyuşsal etkileşimi destekleyen pedagojik araçlardır. Görsel materyaller, sözel ve soyut iletileri somutlaştırarak öğrencilerin dili anlamlandırma, yorumlama ve kullanma becerilerini geliştirir. Bu yönüyle görseller, öğrenmeye karşı ilgi ve motivasyonu artıran, öğrenmenin kalıcılığını destekleyen temel unsurlardan biri hâline gelmektedir. Bu konuda yapılan araştırmalar, dil öğretiminde görsel kullanımının çok boyutlu katkıları ortaya koymaktadır. Örneğin, Ertürk ve Üstündağ (2007, s. 30), görsel materyallerin öğrenme kalıcılığını artırdığını vurgulamaktadır. Sarıkaya (2017, s. 781) ve Şenel (2021, s. 4129) ise görsellerin öğrencilere görsel okuma ve görsel okuryazarlık becerileri kazandırdığını belirtmektedir. Güneş (2013, s. 5) ve Ünsal (2018, s. 188) görsel materyallerin farklı öğrenme stillerine hitap ederek öğretim sürecini çeşitlendirdiğini ortaya koyarken; Tobe ve diğerleri (2006, s. 4) ile Duchak (2014, s. 43), bu materyallerin öğrencilere dil pratiği yapma fırsatları sunduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, Temizkan ve Ünlüoğlu (2017, s. 446), görsellerin öğrenme ortamını zenginleştirici etkisine dikkat çekmektedir.

Görsel kullanımının en kolay ve pratik yolu olarak teknoloji tabanlı içerikler öğretmenlerin sıkça başvurduğu yollardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler, teknoloji tabanlı materyaller geliştirerek öğrencilerin dil öğrenimini desteklemeyi, öğrenim ortamını genişletmeyi, öğrenimin daha kalıcı ve etkili olmasını sağlamayı hedeflemektedir. Öğreticiler, hazırlayacakları teknoloji tabanlı materyallerle dil öğreniminin kalıcılığını artırırken ekonomiklik, yeniden kullanılabilirlik, ulaşılabilirlik, erişilebilirlik gibi teknolojinin sağlayacağı önemli avantajlardan da faydalanabilmektedir.

Bu doğrultuda öğreticilerin, teknoloji tabanlı araçları kullanarak yardımcı materyaller geliştirmesi, Türkçenin ana dili veya ikinci/yabancı dil olarak öğretimini kolaylaştırmakta öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olmasına yardım etmektedir. Bu sebeple Türkçe öğreticilerinin teknoloji tabanlı materyal geliştirme konusundaki yetkinlikleri gerek lisans eğitimleri sırasında gerekse lisans eğitiminden sonra verilen seminer, sertifika benzeri mesleki eğitimlerle geliştirilmeli, öğretmenlerin teknoloji tabanlı materyalleri kullanarak öğretim yapabilmeleri sağlanmalıdır.

Bu bağlamda üniversitelerin eğitim fakültelerinde yer alan Türkçe Öğretmenliği lisans programlarında, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından yayımlanan güncel müfredat doğrultusunda "Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı" dersi, alan eğitimi seçmeli ders olarak öğretmen adaylarına verilmektedir (YÖK, 2018, s. 25). Bu ders aracılığıyla öğretmen adaylarına, Türkçe öğretimine yönelik materyal hazırlama ve bu materyalleri öğretim sürecine etkili biçimde entegre etme becerileri kazandırılması hedeflenmektedir. Ana dili öğretimine benzer şekilde ikinci/yabancı dil öğretiminde de yardımcı materyal geliştirmeye yönelik ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyaç nedeniyle üniversiteler bünyesinde düzenlenen "Türkçenin İkinci ya da Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sertifika Programları"nda adayların değerlendirme kriterlerinden biri de materyal hazırlamadır.

Bilindiği üzere Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yurt dışında; Yunus Emre Enstitüsü bünyesindeki Türk Kültür Merkezlerinde, Maarif Vakfına bağlı Türk okullarında, büyükelçiliklerde ve çeşitli eğitim kurumlarındaki Türkçe kurslarında gerçekleştirilmektedir. İkinci dil olarak Türkçe öğretimi ise ülkemize üniversite okumaya gelen uluslararası öğrenciler ile çeşitli sebeplerle Türkiye'de bulunan yabancı ülke vatandaşlarının talepleri doğrultusunda başta üniversitelerin Türkçe öğretim merkezlerinde (TÖMER) olmak üzere çeşitli eğitim kurumları tarafından düzenlenen özel kurslar ile yürütülmektedir. Son yıllarda ülkemize gelen uluslararası öğrenci sayısının artmasıyla birlikte üniversitelerdeki TÖMER'lerin sayısı artmış, bu alanda çalışan nitelikli insan kaynağına ihtiyaç duyulur hâle gelmiştir (Demirel ve Doğan, 2023, s. 121). Bu sebeple üniversiteler tarafından, Türkçeyi yabancı ya da ikinci dil olarak öğretebilen insan sayısını artırmak amacıyla "Türkçenin İkinci ya da Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sertifika Programları" düzenlenmeye başlamıştır. Üniversiteler tarafından düzenlenen söz konusu sertifika programlarının büyük bir çoğunluğu çevrim içi olarak gerçekleştirilmekte, bu programlardaki değerlendirmeler; çevrim içi sınav, ders anlatımı, ödev ve portfolyo takibi yapmak suretiyle gerçekleştirilmektedir (Mercan ve Göktaş, 2023, s. 722).

Gerek lisans düzeyinde "Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı" dersi kapsamında üretilen materyallerin gerekse sertifika programlarında hazırlanan ders materyallerinin değerlendirilmesine yönelik sistematik, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Oysa öğreticiler tarafından

hazırlanan portfolyolar, ödevler, ders içeriğine yönelik dokümanlar ve benzeri materyallerin hangi ölçütlere göre değerlendirileceği; bu materyallerin niteliğini belirleme, geri bildirim sağlama ve öğretim sürecini yönlendirme açısından kritik bir öneme sahiptir.

Ölçme ve değerlendirme araçları arasında yer alan dereceli puanlama anahtarları, öğretmenlerin değerlendirme süreçlerinde daha fazla tutarlılık ve güvenilirlik sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Dereceli puanlama anahtarlarının geleneksel puanlama anahtarlarına göre daha yüksek bir güvenilirlik sunduğu (Kasap vd., 2021, s. 104), öğrencilere kendi öğrenme süreçlerini değerlendirme fırsatı sunarak öz değerlendirme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olduğu (Yurdabakan, 2012, s. 195), öğrencilere belirli hedeflere ulaşmaları için gereken geri bildirimleri sağladığı ve bu sayede öğrencilerin öğrenme süreçlerine motivasyon anlamında olumlu katkıda bulunduğu (Yalaki, 2010, s. 30) yönünde önemli katkıları bilinmektedir. Söz konusu materyallerin değerlendirilmesi sırasında dereceli puanlama anahtarı kullanılmaması puanlayıcı öznelliği, farklı puanlayıcılar arasında puan uyumsuzluğu ve hedeflerin kazandırılmaması gibi başlıca sorunlara neden olmaktadır (Yorgancı ve Baş, 2021, s. 72).

Bu sebeple Türkçe öğretimi amacıyla materyal hazırlayan öğretmenlere ve öğretmen adaylarına hazırladıkları materyallerin hangi ölçütlere göre değerlendirileceğine ilişkin bir çerçeve çizilmesi, hazırlanan içeriklerin daha etkili olmasını ve hazırlayıcıların kendini daha rahat hissetmesini sağlayacaktır (İnal, 2006, s. 195).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma ile Türkçe öğretmenlerinin Türkçe öğretimi amacıyla teknoloji tabanlı materyal hazırlama becerisinin değerlendirilmesine yönelik çözümlenici bir dereceli puanlama anahtarı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda “Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan teknoloji tabanlı materyalleri değerlendirmede dereceli puanlama anahtarında hangi özellikler bulunmalıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır.

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kapsamında yürütülmüştür. Tarama araştırmaları, bir olguya, duruma ya da konuya ilişkin bireylerin görüş, tutum, ilgi, beceri ve yetenek gibi özelliklerinin betimlenmesini amaçlayan ve genellikle geniş örneklem üzerinde gerçekleştirilen araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2008). Bu çalışmada ise bir değerlendirme aracının geliştirilmesi süreci izlenmiştir. Bu yönüyle araştırma yalnızca mevcut durumu betimlemekle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda uygulamaya dönük bir geliştirme süreci içerdiğinden uygulamalı bir çalışma niteliği taşımaktadır.

Örneklem/Araştırma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu çeşitli üniversitelerde çalışan akademisyenler ile Yozgat Bozok Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümü 3. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada alan uzmanı olarak yer alan 5 akademisyenin 3’ü doktor öğretim görevlisi, 2’si doktor öğretim üyesi olarak 3 farklı üniversitede görev yapmaktadır. Alan uzmanlarının her biri, Türkçe öğretiminde on yılın üzerinde deneyime sahiptir. Çalışmada yer alan Türkçe öğretmeni adayları 2023-2024 eğitim öğretim döneminde “Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı” dersini seçen 22 Türkçe öğretmenliği 3. sınıf öğrencisidir. Bu öğrencilerden 1 tanesi dönem boyunca devamsızlık yapmış ve derslere gelmemiş bir tanesi ise çalışmaya konu olan materyali hazırlamamıştır. Bu sebeple bu çalışma kapsamında 20 Türkçe öğretim materyali değerlendirmeye alınmıştır. Türkçe öğretmeni adaylarından “Deneklerin Gönüllülüğü ve Aydınlatılmış Onam Formu” alınmış olup “Bilgilendirilmiş Olur Formu” ile kendilerine çalışma hakkında bilgi verilmiştir. 20 öğretmen adayı tarafından Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan teknoloji tabanlı materyal, 4 farklı değerlendirici tarafından geliştirilen DPA kullanılarak puanlanmıştır. 4 değerlendiricinin 3’ü Türkçe Eğitimi mezunu, 1’i dil bilimi mezunudur. Değerlendiricilerin tamamı 7 yıldan fazla Türkçe öğretimi deneyimine sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada Türkçe öğretmeni adayları tarafından hazırlanan teknoloji tabanlı Türkçe öğretim materyalleri ile Türkçe öğretimine yönelik hazırlanan teknoloji tabanlı materyalleri değerlendirmek amacıyla hazırlanan dereceli puanlama anahtarı veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Dereceli Puanlama Anahtarının Geliştirilme Süreci

Türkçenin öğretimine yönelik bir materyalin hazırlanma sürecinde öğretmenler/öğretmen adayları birden fazla beceriyi işe koşturmaktadır. Genel olarak öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine bakıldığında bir öğretmenin meslek bilgisi kapsamında alan bilgisi, alan eğitim bilgisi, mevzuat bilgisi; mesleki beceri kapsamında eğitim-öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, öğretme ve öğrenme sürecini yönetme, ölçme ve değerlendirme; tutum ve değerler kapsamında millî, manevi ve evrensel değerleri bilme, öğrenciyeye yaklaşım, iletişim ve iş birliği, kişisel ve mesleki gelişim yeterliklerine sahip olması gerekmektedir (MEB, 2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine bakıldığında teorik bilginin öğrenme ortamlarına yansıtılması öğretmenin duyuşsal özellikleri ve iletişim becerileri öğretmenlik mesleğinde kariyer gelişimi için önemli bir yer tutmaktadır (Baş vd., 2023, s. 161). Bu yeterliklere teknoloji bağlamında bir de teknolojik yeterlik dahil olmaktadır. Bu bağlamda Türkçenin teknoloji tabanlı olarak öğretimine yönelik olarak hazırlanacak bir materyalde öğretmenler/öğretmen adayları pedagojik bilgi, alan bilgisi ve teknoloji yeterliğine ihtiyaç duyacaktır. Bu yönüyle birden fazla becerinin kullanılacağı materyallerin değerlendirilmesinde değişik ölçüt ve bu ölçütlere yönelik performansların seviyeli bir şekilde tanımlanabildiği dereceli puanlama anahtarlarının kullanılması yapılacak değerlendirmenin objektif ve ölçütler dikkate alınarak yapılmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda dereceli puanlama anahtarları, becerilerin farklı boyutlarını ayrıntılı bir şekilde ölçerek analitik gözlemler yapılabilmesine imkân sunmaktadır. Bu yönüyle analitik DPA'lar, bütüncül DPA'lara göre materyalin tamamına ilişkin daha ayrıntılı bilgiler sunmaktadır (Aksak, 2025, s. 371).

Dereceli puanlama anahtarları sadece puanlayıcılar için değil aynı zamanda öğrenciler için de çeşitli avantajlar sağlamaktadır. Öğrenci başarısını doğrudan etkileyen performans göstergeleri, öğrencilere hedeflere ulaşma anlamında katkı sunmakta öğrencilerin motivasyonlarını artırıcı bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle performans göstergelerinin detaylı bir şekilde sunulduğu dereceli puanlama anahtarları, öğrenciler açısından bir kontrol listesi, bir öğrenme aracı olarak da kullanılabilir. Puanlanmış bir dereceli puanlama anahtarını inceleyen öğrenci, performansı hakkında ayrıntılı bilgilere sahip olabilmekte güçlü ve zayıf yönlerini tek sefer görerek kendini geliştirmektedir (Bilican Demir ve Yıldırım, 2019, 461).

Dereceli puanlama anahtarının geliştirilmesiyle ilgili yapılan ilk uygulama alan yazının taranmasıdır. Bu doğrultuda Mertler (2000), Goodrich (2001) ve Brookhart (2023)'ün DPA hazırlama aşamaları incelenmiştir. Goodrich (2001)'e göre dereceli puanlama anahtarları oluşturulurken şu adımların izlenmesi gerekmektedir: 1. İlk olarak geliştirilecek dereceli puanlama anahtarının amacı belirlenmeli; 2. Bu amaca göre dereceli puanlama anahtarının türü belirlenmeli; 3. Dereceli puanlama anahtarının ölçütleri ve bu ölçütlere göre alt ölçütler belirlenmeli; 4. Belirlenen ölçüt ve alt ölçütlere göre performans düzeyleri belirlenmeli; 5. Hazırlanan dereceli puanlama anahtarı gözden geçirilip değerlendirilmeli. Brookhart (2023)'e göre ise dereceli puanlama anahtarları geliştirilirken: 1. Yeterlik düzey sayısını, adlarını ve bunların ne anlama geldiğini belirleyen genel bir çerçeve oluşturun; 2. Hazırladığınız çerçeveye göre her hedef için genel bir DPA yazın; 3. Hedefte belirlediğiniz her bir hedef için özel performanslar tanımlayın.

Çalışma kapsamında dereceli puanlama anahtarı hazırlanırken takip edilmesi gereken adımlar Goodrich (2001) ve Brookhart (2023)'ün önerileri birlikte dikkate alınarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda Türkçe öğretimine yönelik hazırlanan teknoloji tabanlı materyal hazırlama becerisinin değerlendirilmesine yönelik hazırlanan dereceli puanlama anahtarının gözlemlenebilir davranışları daha ayrıntılı belirleyeceği düşünüldüğünden analitik bir dereceli puanlama anahtarı hazırlanmasına karar verilmiştir. Bu amaçla alan yazındaki çalışmalardan, Türkçe öğretim programından ve alan uzmanlarının görüşlerinden hareketle dereceli puanlama anahtarına son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin davranışlarını belirlemeye yönelik olarak geliştirilen bütün ölçme ve değerlendirme araçlarının geçerli ve güvenilir olması beklenmektedir. Bu kavramlar, bir ölçme aracının amacına uygun olarak doğru ve tutarlı sonuçlar üretip üretmediğini belirlemede kritik rol oynar. Geçerlik, ölçme aracının ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğünü ifade ederken; güvenilirlik ise ölçme sonuçlarının tutarlılığını ve tekrar edilebilirliğini gösterir. Bu bağlamda, ölçme araçlarının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerinde geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılması, elde edilen verilerin bilimsel açıdan anlamlı ve kullanılabilir olmasını sağlar (Büyüköztürk, 2018).

Kapsam geçerliği, bir ölçme aracındaki maddelerin, ölçülmek istenen davranış alanını ne ölçüde temsil ettiğine ilişkin bir yargıdır (Büyüköztürk, 2018, s. 133). Çalışma kapsamında kapsam geçerliği doktora mezunu 5 alan uzmanından alınan görüşlerle sağlanmıştır.

Puanlayıcılar arası uyumun belirlenmesi, özellikle öznel yargıların söz konusu olduğu değerlendirme süreçlerinde ölçme aracının güvenilirliğini test etmek açısından büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, puanlayıcılar arası tutarlılığı ölçmek amacıyla Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı (Intraclass Correlation Coefficient – ICC) tercih edilmektedir. ICC, farklı puanlayıcıların aynı birey veya nesneye verdikleri puanların benzerliğini değerlendiren bir istatistiksel yöntemdir. Özellikle çoklu puanlayıcının bulunduğu durumlarda daha tutarlı sonuçlar verir. Büyüköztürk (2018), güvenilirlik analizlerinde korelasyon tekniklerinin yeterli olmadığını; bu nedenle aynı ölçütlere göre yapılan çoklu gözlemler arasındaki tutarlılığı ölçmede ICC'nin daha uygun bir seçenek olduğunu belirtmektedir. Zira ICC, yalnızca iki değişken arasındaki ilişkiyi değil, aynı zamanda ölçümler arası varyansın ne kadarının sistematik olduğunu da ortaya koyarak, puanlayıcıların ölçme sürecine etkisini daha ayrıntılı şekilde analiz etme olanağı sunar. Bu nedenle, çalışmalarda puanlayıcılar arası güvenilirliğin değerlendirilmesinde ICC kullanımı, literatürde yaygın ve önerilen bir yaklaşımdır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı= Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu
Karar tarihi= 24.02.2024
Belge sayı numarası= 2024.02

Bulgular

Geliştirilen Dereceli Puanlama Anahtarının Geçerliğine İlişkin Bulgular

Kapsam geçerliği, bir ölçme aracındaki maddelerin belirlenen yapıyı ne derece temsil ettiğini ortaya koymak amacıyla uzman görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmiştir. Beş uzmanın katılımıyla gerçekleştirilen analizde her bir alt ölçüt "Uygun (U)", "Kısmen Uygun (KU)" ve "Uygun Değil (UD)" seçenekleriyle puanlanmıştır. Tablo 1'de görüleceği üzere uzmanlar tarafından alt ölçütlere yönelik yapılan değerlendirmenin neticesinde tamamı "Uygun" olarak değerlendirilen alt ölçütler (Alt Ölçüt 1, 3, 5, 12, 14) yüksek kapsam geçerliğine sahip olarak belirlenmiştir. Bir uzman tarafından düzeltilme ihtiyacı görülen alt ölçütler (Alt Ölçüt 2, 4, 6, 11, 13) revize edilmiştir. Diğer yandan, Alt Ölçüt 7, 8 ve 10'un bazı uzmanlar tarafından "Kısmen Uygun" ya da "Uygun Değil" şeklinde değerlendirilmesi, bu maddelerin gözden geçirilmesi veya yeniden yapılandırılması gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda iki uzman tarafından "Uygun Değil" olarak belirtilen bir alt ölçüt çalışmadan çıkarılırken iki alt ölçüt ise yakın anlam barındıran başka alt ölçütlerle birleştirilmiştir. Bu sayede dereceli puanlama anahtarının son hâli 13 alt ölçütten oluşacak şekilde hazırlanmıştır.

Türkçe Öğretimine Yönelik Hazırlanan Teknoloji Tabanlı Materyal Hazırlama Becerisinin Değerlendirilmesi Amacıyla Dereceli Puanlama Anahtarı Geliştirme Çalışması

Tablo 1.

Geliştirilen Dereceli Puanlama Anahtarının Geçerliliğine İlişkin Uzman Görüşleri

Kapsam Geçerliliği	1. Uzman			2. Uzman			3. Uzman			4. Uzman			5. Uzman			TOPLAM		
	U	KU	UD	U	KU	UD	U	KU	UD	U	KU	UD	U	KU	UD	U	KU	UD
Alt Ölçüt 1	1			1			1			1			1			5		
Alt Ölçüt 2	1			1				0		1			1			4	1	
Alt Ölçüt 3	1			1			1			1			1			5		
Alt Ölçüt 4	1			1				0		1			1			4	1	
Alt Ölçüt 5	1			1			1			1			1			5		
Alt Ölçüt 6	1			1				0		1			1			4	1	
Alt Ölçüt 7	1			1				0			0			0		2	3	
Alt Ölçüt 8	1			1					0			0	1			3		2
Alt Ölçüt 9	1			1				0		1			1			4	1	
Alt Ölçüt 10	1			1					0		0		1			3	1	1
Alt Ölçüt 11		0		1			1			1			1			4	1	
Alt Ölçüt 12	1			1			1			1			1			5		
Alt Ölçüt 13	1			1				0		1			1			4	1	
Alt Ölçüt 14	1			1			1			1			1			5		

Geliştirilen Dereceli Puanlama Anahtarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Tablo 2’de görüleceği üzere ölçütlerin her biri için puanlayıcılar arası tutarlılığı gösteren Intra-class Correlation Coefficient (ICC) değerleri sunulmaktadır. Tek ölçümler ICC değerleri puanlayıcılar arasında bireysel tutarlılığı, ortalama ölçümler ise genel değerlendirme güvenilirliğini yansıtmaktadır. Genel olarak, ortalama ölçümler için ICC değerleri oldukça yüksek (0,803 ile 0,989 arasında) bulunmuştur; bu da uzmanlar arası değerlendirmenin güçlü bir tutarlılık sergilediğini göstermektedir. Genel toplamda ise değerlendiriciler arası tutarlık katsayısı 0,98 olarak hesaplanmıştır. Grup içi korelasyon bakımından %95 güven aralığına dayalı olarak 0,5’ten küçük değerlerin kötü, 0,5 ile 0,75 arası değerlerin orta, 0,75 ile 0,90 arası değerlerin iyi ve 0,90’dan büyük değerlerin mükemmel olduğunu (Koo ve Li, 2016, s. 155) göstermiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda, dereceli puanlama anahtarının hem ölçütler hem de alt ölçütler düzeyinde puanlayıcı tutarlılığı açısından "iyi" ve "mükemmel" düzeylerde yer aldığı belirlenmiştir.

Tablo 2.

Geliştirilen Dereceli Puanlama Anahtarının Güvenirliğine İlişkin Korelasyon Katsayıları

Alt Ölçüt	Ölçüm	Puanlayıcılar Arası Korelasyon	%95 Güven Aralığı	
			Alt Sınıf	Üst Sınıf
1-1 Okunabilirlik	Tek Ölçümler	0,591	0,378	0,783
	Ortalama Ölçümler	0,853	0,709	0,935
1-2 Multimedya Unsurlarının Sayısı	Tek Ölçümler	0,767	0,607	0,887
	Ortalama Ölçümler	0,930	0,861	0,969
1-3 Mizanpaj	Tek Ölçümler	0,594	0,382	0,785
	Ortalama Ölçümler	0,854	0,712	0,936
2-1 Kazanım Sayısı	Tek Ölçümler	0,958	0,919	0,981
	Ortalama Ölçümler	0,989	0,978	0,995
2-2 Önhazırlık	Tek Ölçümler	0,913	0,839	0,960
	Ortalama Ölçümler	0,977	0,954	0,990
2-3 Yönlendiriciler	Tek Ölçümler	0,888	0,796	0,948
	Ortalama Ölçümler	0,969	0,940	0,987
3-1 Becerilere Uygunluk ve Etkinlik Sayısı	Tek Ölçümler	0,927	0,863	0,967
	Ortalama Ölçümler	0,981	0,962	0,991

3-2 Hedef Kitleye Uygunluk	Tek Ölçümler	0,758	0,594	0,882
	Ortalama Ölçümler	0,926	0,854	0,968
3-3 Yazım ve Noktalama Hataları	Tek Ölçümler	0,704	0,519	0,851
	Ortalama Ölçümler	0,905	0,812	0,958
4-1 Teknolojik İçeriklerin Erişilebilirliği	Tek Ölçümler	0,805	0,663	0,907
	Ortalama Ölçümler	0,943	0,887	0,975
4-2 Etkileşim ve Geri Bildirim	Tek Ölçümler	0,787	0,636	0,897
	Ortalama Ölçümler	0,937	0,875	0,972
4-3 Geliştirilebilirlik ve Güncellenebilirlik	Tek Ölçümler	0,733	0,559	0,868
	Ortalama Ölçümler	0,917	0,835	0,963
4-4 Platform	Tek Ölçümler	0,505	0,282	0,725
	Ortalama Ölçümler	0,803	0,611	0,914
Toplam	Tek Ölçümler	0,941	0,889	0,974
	Ortalama Ölçümler	0,985	0,970	0,993

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, Türkçe öğretmenlerinin Türkçe öğretimi amacıyla teknoloji tabanlı materyal hazırlama becerisinin değerlendirilmesine yönelik çözümleyici bir dereceli puanlama anahtarı geliştirilmiş, bu puanlama anahtarının geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin kanıtlar ortaya konulmuştur.

Geliştirilen dereceli puanlama anahtarı, Türkçe öğretmenlerinin Türkçe öğretimi amacıyla teknoloji tabanlı materyal hazırlama becerilerini değerlendirmeye yönelik olarak tasarlanmıştır ve dört ana ölçüt içermektedir. Bu ölçütler sırasıyla Tasarım İlkeleri, Eğitim Tasarımı, İçerik ve Teknoloji başlıkları altında yapılandırılmıştır. Dört ana ölçüt, toplamda 13 alt ölçüt ile detaylandırılmıştır. Ölçüt ve alt ölçütlere ilişkin açıklamalar, alan uzmanlarının görüşlerine dayalı olarak oluşturulmuştur. Uzman görüşlerinden elde edilen bulgular, geliştirilen dereceli puanlama anahtarının Türkçe öğretmenlerinin teknoloji tabanlı materyal hazırlama yeterliklerini değerlendirme açısından yeterli ve amaca uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca, uzmanlar arasında ölçüt ve alt ölçütlere ilişkin görüş birliği yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Bu durum, geliştirilen dereceli puanlama anahtarının kapsam geçerliğine ilişkin güçlü bir kanıt sunmaktadır.

Dereceli puanlama anahtarı geliştirme aşamasında puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı, Intraclass Correlation Coefficient (ICC) değerleri hesaplanarak alınmıştır. Puanlama anahtarı, ortalama toplam ölçümlerden 0,98 tutarlık katsayısı aldığı için yaptığı ölçümlerin güvenilirlik katsayısının çok yüksek olduğu söylenebilir. Bu konuda yapılan dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışmalarında (Bilican Demir ve Yıldırım, 2019; Yorgancı ve Baş, 2021; Aksak, 2025) analitik olarak hazırlanan dereceli puanlama anahtarlarının, puanlayıcılar arasındaki güvenilirliği ve uyumu artırdığı vurgulanmaktadır.

Dereceli puanlama anahtarının güvenilirlik çalışmaları kapsamında kullanılan Intraclass Correlation Coefficient (ICC) analizinde tek ölçümler her bir puanlayıcının bireysel güvenilirliğini, bireysel yargıların ne kadar tutarlı olduğunu; ortalama ölçümler ise birden fazla puanlayıcının ortalama değerlendirmesine dayalı genel güvenilirliği göstermektedir. Ayrıca Intraclass Correlation Coefficient (ICC) analizlerinde 0,50'den küçük değerler zayıf güvenilirlik, 0,50 ile 0,75 arası değerler orta düzeyde güvenilirlik, 0,75 ile 0,90 arası değerler iyi düzeyde güvenilirlik ve 0,90 üstünde değerlerin mükemmel düzeyde güvenilirlik anlamına geldiği çeşitli çalışmalarda vurgulanmıştır (Cicchetti, 1994; Koo ve Li, 2016; Büyüköztürk, 2018). Bu bağlamda alt ölçütlerin ICC analizinden aldığı puanlara bakıldığında tekli ölçümlerde 0,5-0,75 arasında değer alan iki alt ölçüt bulursa da söz konusu iki alt ölçüt ortalama ölçümlerde 0,75-0,90 arasında, geriye kalan 11 alt ölçütün ise 0,90 üzerinde değer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda dereceli puanlama anahtarının ortalama ölçümler baz alınarak puanlayıcılar arasında güvenilirlik katsayısının mükemmel düzeyinde olduğu söylenebilir. Tek ölçümlerde iki maddenin orta düzeyde değer almasının puanlayıcılardan kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Dereceli puanlama anahtarı geliştirmelerinde puanlayıcı etkisinin buna neden olabileceği bilinmektedir (Cronbach, 1990). Buna karşın puanlayıcıların etkisi ve buna neden olan deneyim farklılığı iyi geliştirilmiş dereceli puanlama anahtarlarında önemsiz olduğu, sonuca etki etmediği yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur (Anadol ve Doğan, 2018).

Türkçe Öğretimine Yönelik Hazırlanan Teknoloji Tabanlı Materyal Hazırlama Becerisinin Değerlendirilmesi Amacıyla Dereceli Puanlama Anahtarı Geliştirme Çalışması

Geliştirilen dereceli puanlama anahtarı, teknoloji tabanlı olarak Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan materyallerin değerlendirilmesinde kullanılabileceği gibi, öğretmen ve öğretmen adayları için bir kontrol listesi işlevi de görebilecektir. Bu yönüyle araç, yalnızca değerlendirme süreçlerine katkı sunmakla kalmayıp aynı zamanda öğrencilerin teknoloji tabanlı materyal hazırlama sürecine ilişkin bilinçli ve sistematik bir farkındalık geliştirmelerine de yardımcı olacaktır.

Türkçe öğretiminde öğretmen adaylarına yönelik daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu göz önünde bulundurulduğunda, geliştirilen bu dereceli puanlama anahtarının alanyazına önemli bir katkı sağlayacağı, ayrıca bu doğrultuda gerçekleştirilecek gelecek çalışmalara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir. Özellikle Türkçe Öğretmenliği lisans programlarında yer alan Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı derslerinde yürütülen performans ödevlerinin değerlendirilmesinde bu aracın etkin bir biçimde kullanılabileceği öngörülmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı= Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Karar tarihi= 24.02.2024

Belge sayı numarası= 2024.02

Yazarların Katkı Oranı

Çalışmanın yazarları, araştırmaya eşit oranda katkı sunmuştur.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması teşkil edebilecek durumlar ve ilişkiler bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Aksak, A. (2025). Use of rubric in the assessment of writing skills in teaching Turkish as a foreign/second language: B1-B2 Level. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 369-403.
- Anadol, H. Ö. ve Doğan, C. D. (2018). Dereceli puanlama anahtarlarının güvenilirliğinin farklı deneyim yıllarına sahip puanlayıcıların kullanıldığı durumlarda incelenmesi. *İlköğretim Online*, 17(2), 1066-1076. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.419355>
- Baş, B., Kibar Furtun, M. H., Kapusızoğlu, F. ve Ulu Aslan, E. (2023). Öğretmenlik kariyer basamakları ve yazılı sınavına ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşleri: neyi, nasıl algılıyor, yorumluyor ve öneriyorlar?. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(1), 159-177. <https://doi.org/10.16916/aded.1211752>
- Bilican Demir, S. ve Yıldırım, Ö. (2019). Yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi için dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 457-473. <https://doi.org/10.9779/pauefd.588565>
- Brookhart, S. M. (2023). *Dereceli puanlama anahtarlarının hazırlanması ve uygulanması*. Ankara: PEGEM Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cicchetti, D. V. (1994). Guidelines, criteria, and rules of thumb for evaluating normed and standardized assessment instruments in psychology. *Psychological Assessment*, 6(4), 284-290. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.6.4.284>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper and Row.

- Demirel, M. V. ve Doğan, S. (2022, Kasım). *Türkçenin yabancı dil /ikinci dil olarak öğretimi sertifika programına ilişkin kursiyer görüşleri*. Uluslararası 4. Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi (pp.452), Antalya, Türkiye.
- Duchak, O. (2014). Visual literacy in educational practice. *Czech-Polish Historical and Pedagogical Journal*, 6(2), 41-48. <https://doi.org/10.2478/cphpj-2014-0017>.
- Ekmekçi, E. (2018). Book review on technology enhanced language learning (2013). *Journal of Language Research*, 2(1), 11-13.
- Ertürk, H. ve Üstündağ, T. (2007). İngilizce öğretiminde konuşma becerisinin kazandırılmasında yazılı-görsel öğretim materyalinin erişime etkisi. *Dil Dergisi*, 136, 27-40.
- Goodrich, H. (2001). The effects of instructional rubrics on learning to write. *Current Issues in Education*, 4(4), 1-21.
- Göçer, A. (2007). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*, 137, 30-48.
- Güneş, F. (2013). Görsel okuma eğitimi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-17.
- İnal, S. (2006). İngilizce yazılı anlatım dersinin sorunları üzerine bir inceleme. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 2(2), 180-203.
- Kasap, Y., Gelbal, S. & Doğan, N. (2021). Comparison of the scores emerged by scoring rubric and answer key. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi*, 5(1), 95-117.
- Koo, T. K., & Li, M. Y. (2016). A guideline of selecting and reporting intraclass correlation coefficients for reliability research. *Journal of Chiropractic Medicine*, 15(2), 155-163. <https://doi.org/10.1016/j.jcm.2016.02.012>
- Kurt Dizbay, A. (2023). Mobile Assisted Language Learning Needs Assessment in Secondary Education. *Research on Education and Psychology*, 7(3), 527-544. <https://doi.org/10.54535/rep.1369311>
- Li, J., Gao, X., & Cui, X. (2023). Language teachers as materials developers. *Relc Journal*, 54(3), 881-889. <https://doi.org/10.1177/00336882211061627>
- Lin, L. L. (2009). *Technology and second language learning*. Retrieved from ERIC database. <https://eric.ed.gov/?id=ED505762>.
- Mercan, Ö. ve Göktaş, B. (2023). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sertifika programları ile CELTA'nın karşılaştırılması: Bir program önerisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 12(3), 715-731.
- Mertler, C. A., (2000). Designing scoring rubrics for your classroom. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 7(25), 1-8. <https://doi.org/10.7275/gcy8-0w24>
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2023. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/26174415_Strateji_Belgesi_RG-Ylan-_26.07.2017.pdf
- Peçenek, D. (2005). Yabancı dil öğretiminde araç geliştirme. *Dil Dergisi*, 129, 85-95.
- Sampson, D. G. & Zervas, P. (2012, Temmuz). *Open Access to mobile assisted language learning supported by the mobile2learn framework*. 2012 IEEE 12th International Conference on Advanced Learning Technologies, Rome, Italy. <https://doi.org/10.1109/ICALT.2012.194>.
- Sarıkaya, B. (2017). Türkçe öğretiminde görsel okuma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 779-796. <https://doi.org/10.18506/anemon.298912>
- Şenel, M. (2021). İngiliz dili eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin görsel okuryazarlık düzeylerinin analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 4126-4150. <https://doi.org/10.26466/opus.922770>
- Temizkan, M. ve Ünlüoğlu, C. (2017). Görsel Destekli yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazma başarılarına ve yazmaya yönelik görüşlerine etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 437-448. <https://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.734>
- Tobe, Y., Fujita S. & Hosaka, T. (2006, Temmuz). *Support system for making audio-visual material for learning language*, 2006 7th International Conference on Information Technology Based Higher Education and Training, Australia. <https://doi.org/10.1109/ITHET.2006.339721>.
- Ünsal, G. (2018). A study on the importance of learning styles in foreign language teaching. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6(2), 184-191.

Türkçe Öğretimine Yönelik Hazırlanan Teknoloji Tabanlı Materyal Hazırlama Becerisinin Değerlendirilmesi Amacıyla Dereceli Puanlama Anahtarı Geliştirme Çalışması

- Yalaki, Y. (2010). Simple formative assessment, high learning gains in college general chemistry. *Eurasian Journal of Educational Research*, 40, 223-241.
- Yorgancı, O. K. ve Baş, B. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için b1 düzeyi yazma becerisi dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 9(1), 67-80. <https://doi.org/10.35233/oyea.934684>
- Yu, Z., Xu, W. & Sukjairungwattana, P. (2023). Motivation, learning strategies, and outcomes in mobile English language learning. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 32(4), 545-560. <https://doi.org/10.1007/s40299-022-00675-0>
- Yurdabakan, İ. (2012). The effect of co- and peer assessment training on self-assessment skills of teacher trainees. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 190-202.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2018). Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Turkce_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

Extended Abstract

Introduction

The rapid development of technology and especially the widespread use of mobile phones have deeply affected education and training practices around the world. The language teaching process is a process that, by its nature, needs to be supported in many ways. For this reason, the language teaching process has also been affected by technological developments, and radical changes have occurred in language teaching methods and techniques. In this context, technology creates a wide impact on the language teaching process, materials used in language teaching, teaching methods and learning strategies.

In particular, the proliferation of mobile devices and digital technologies has made it necessary for the materials used in language teaching to be more accessible and versatile. New generation language teaching applications, which are not limited to the traditional classroom environment, have transformed learning from a time and place-dependent framework into an individualized and continuous learning process.

Mobile applications in language teaching have benefits such as supporting students' learning processes (Kurt Dizbay, 2023, p. 529), increasing their motivation (Yu et al., 2022, p. 546), personalizing teaching (Sampson and Zervas, 2012, p. 441) and ensuring that the learned information is more permanent. For this reason, today the language teaching process is supported by various technological tools and the language learning process is facilitated through supplementary resources in addition to the basic course materials.

One of the widely used methods in language teaching is the use of textbooks as the main course material. Textbooks structure the classroom teaching process by determining the general and specific objectives of the relevant course; they guide teaching methods, course stages, study methods, and teacher-student interaction (Göçer, 2007, p. 32). However, the language teaching process is not solely based on textbooks; while textbooks are an important component of this process, they are not sufficient on their own. Due to the nature of language teaching, teachers constantly need to develop supplementary materials (Peçenek, 2005, p. 87). Therefore, many language teaching sets consist of a combination of multiple course materials, such as textbooks, workbooks, teacher's books and interactive books. Despite the richness of language teaching sets, many teachers continue to need supplementary resources in the language teaching process. For this reason, many language teachers try to support the language learning process with the supplementary materials they prepare.

In this context, teachers' development of supplementary materials using technology-based tools facilitates the teaching of Turkish as a native or second/foreign language and helps to increase the retention of learned information. For this reason, the competencies of Turkish teachers in developing technology-based materials should be improved through vocational training such as seminars and certificates given both during and after undergraduate education and teachers should be enabled to teach using technology-based materials.

There is no systematic, valid and reliable measurement tool for evaluating the materials produced within the scope of the "Material Design in Turkish Language Teaching" course at the undergraduate level or the course materials prepared in certificate programs. However, the criteria by which portfolios, assignments, documents related to course content and similar materials prepared by instructors will be evaluated are of critical importance in terms of determining the quality of these materials, providing feedback and directing the teaching process.

Among the measurement and evaluation tools, rubrics help teachers provide more consistency and reliability in their evaluation processes. It has been suggested in many scientific studies that rubrics offer higher reliability than traditional rubrics (Kasap et al., 2021, 104), help students develop their self-assessment skills by providing them with the opportunity to evaluate their own learning processes (Yurdabakan, 2012, 195), provide students with the feedback they need to achieve certain goals and thus contribute positively to students' learning processes in terms of motivation (Yalaki, 2010, 30). Not using a rubric during the evaluation of the materials in question causes major problems such as rater subjectivity, incompatibility of scores between different raters, and failure to achieve goals (Yorgancı and Baş, 2021, 72).

For this reason, providing a framework for teachers and prospective teachers who prepare materials for teaching Turkish regarding the criteria by which the materials they prepare will be evaluated will ensure that the prepared contents are more effective and that the preparers feel more comfortable (İnal, 2006, p. 195).

Method

This study aims to develop an analytical rubric for evaluating the skills of Turkish language teachers in preparing technology-based materials for Turkish language teaching. In line with this purpose, the question "What features should be included in the rubric for evaluating technology-based materials prepared for Turkish language teaching?" is sought to be answered.

The research was conducted using the survey model, a quantitative research method. Survey studies aim to describe characteristics such as individuals' opinions, attitudes, interests, skills, and abilities related to a phenomenon, situation, or topic, and are generally conducted with large samples (Büyüköztürk et al., 2008). This study followed the development process of an assessment tool. In this respect, the research is not only limited to describing the current situation, but also has the character of an applied study since it includes a practice-oriented development process.

Result and Discussion

The developed rubric includes 4 main criteria for evaluating the ability of Turkish language teachers to prepare technology-based materials for Turkish language teaching. These criteria, which are named as Design Principles, Educational Design, Content and Technology, have a total of 13 sub-criteria. The criteria, sub-criteria and explanations regarding these sub-criteria were found to be sufficient and appropriate for evaluating the ability of Turkish language teachers to prepare technology-based materials for Turkish language teaching with the findings based on expert opinions. The consistency between the opinions of experts regarding the criteria and sub-criteria was evidence of the content validity of the rubric.

The reliability coefficient between the raters was obtained by calculating the Intraclass Correlation Coefficient (ICC) values during the development phase of the rubric. Since the rubric obtained a consistency coefficient of 0.98 from the average total measurements, it can be said that the reliability coefficient of the measurements is very high. In the rubric development studies on this subject (Bilican Demir and Yıldırım, 2019; Yorgancı and Baş, 2021; Aksak, 2025), it is emphasized that analytically prepared rubrics increase the reliability and consistency between raters.

The developed rubric can be used to evaluate technology-based materials prepared for Turkish language teaching, and it can also be used as a checklist that teachers can use when preparing technology-based materials. In this way, instructors will be informed about the processes of preparing technology-based materials.

Doğan, S. ve Baş, B. (2025). Türkçe öğretimine yönelik hazırlanan teknoloji tabanlı materyal hazırlama becerisinin değerlendirilmesi amacıyla dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 13(3), 744-759.

Ek-1. Türkçe Öğretimine Yönelik Teknoloji Tabanlı Materyal Hazırlama Becerisinin Değerlendirilmesi Dereceli Puanlama Anahtarı

Ölçüt	Alt Ölçüt	P1	P2	P3	P4	P5	PUAN
Tasarım İlkeleri	Okunabilirlik <i>Yazı boyutu, font, harf aralığı, satır yüksekliği vb. nedenlerle yazının okunabilirliği değerlendirilecektir.</i>	Materyalin tamamında metinler zor okunmaktadır.	Bazı metinler zor okunmaktadır.	Metinler biraz dikkat gerektirerek okunabilmektedir.	Metinlerin okunabilmesini engelleyen bazı hatalar olsa da metinler okunabilmektedir.	Materyalin tamamında metinler rahatlıkla okunabilmektedir.	
	Multimedya Unsurlarının Sayısı (Görseller ve Videolar) <i>Materyalin genelinde en azından her bir etkinlik için bir multimedya unsurunun olması beklenmektedir.</i>	Multimedya unsurları hiç yok.	Bazı etkinliklerde multimedya unsurları olsa da birçok etkinlikte multimedya unsurları yok.	Multimedya unsurlarının sayısı yetersiz.	Multimedya unsurlarının sayısı yeterli olsa da bütün etkinliklerde multimedya unsuru yok.	Multimedya unsurlarının sayısı yeterli.	
	Mizanpaj <i>Materyalin hazırlandığı sunum alanındaki şekil, alan, boyut, doku ve renklerin birbirileri ile uyumu değerlendirilecektir.</i>	Sunum alanındaki içerik şekil, alan, boyut, doku ve renk açısından uyumsuzdur.	Sunum alanındaki içeriğin şekil, alan, boyut, doku ve renk açısından büyük bir kısmı uyumsuzdur.	Sunum alanındaki içeriğin şekil, alan, boyut, doku ve renk açısından uyumluluğu bazı alanlarda sağlansa da her alanda bu uyumdan söz etmek mümkün değildir.	Sunum alanındaki içeriğin büyük bir kısmı şekil, alan, boyut, doku ve renk açısından uyumludur.	Sunum alanındaki içerik şekil, alan, boyut, doku ve renk açısından uyumludur.	
Eğitim Tasarımı	Kazanım Sayısı <i>Materyalin genelinde her bir etkinlik için ayrı bir kazanım olması beklenmektedir.</i>	Kazanım yok.	Kazanım sayısı yetersiz.	Kazanım sayısı yeterli olsa da her bir beceri için kazanım yok.	Her beceri için kazanımlar yer alsa da bütün etkinlikler için bir kazanım yok.	Materyaldeki bütün etkinlikler için bir kazanım belirlenmiş.	
	Ön Hazırlık <i>Materyalin ön hazırlık bölümünde temel</i>	Hazırlanan içeriğin ön hazırlık bölümü yok.	Hazırlanan içeriğin ön hazırlık bölümünde bulunması gereken	Hazırlanan içeriğin ön hazırlık bölümünde bulunması gereken	Hazırlanan içeriğin ön hazırlık bölümünde bulunması gereken	Hazırlanan içeriğin ön hazırlık bölümünde temel kavramlar,	

	<i>kavramlar, hazırbulunuşluk artırıcı etkinlikler, terimler ve içindekiler tablosu bulunmalıdır.</i>		bölmülerden yalnızca biri bulunmaktadıır.	bölmülerden ikisi bulunmaktadıır.	bölmülerden üçü bulunmaktadıır.	hazırbulunuşluk artırıcı etkinlikleri, terimler ve içindekiler tablosu bulunmaktadıır.	
	Yönlendiriciler <i>Materyalin genelinde yönerge, açıklayıcı talimat, numaralandırmalar ve gösterici örnek etkinlikler verilerek kullanıcı dostu bir tasarım sunulmalı öğrencinin etkinliklerin nasıl yapılacağını anlaması sağlanmalıdır.</i>	Yönlendiricilerin hiçbiri yok.	Yönlendiricilerin sadece biri bulunmaktadıır.	Yönlendiriciler kısmen bulunmaktadıır.	Yönlendiricilerin çoğunluğu bulunmaktadıır.	Yönlendiricilerin tamamı bulunmaktadıır.	
İçerik	Becerilere Uygunluk ve Etkinlik Sayısı <i>Materyalin genelinde etkinliklerin sıralaması önce anlama sonra anlatma becerileri şeklinde sıralanması beklenmektedir. Ayrıca alıştıırma etkinliklerinin beceri etkinliklerinden sonra yer alması gerekmektedir</i>	Anlama ve anlatma becerilerinin tamamına yönelik metin ve etkinlik yok.	Anlama ve anlatma becerilerinin bazılarına yönelik metin ve etkinlik yok.	Anlama ve anlatma becerilerinin tamamına yönelik metinler olsa da etkinlikler yetersiz.	Anlama ve anlatma becerilerine yönelik metinlerin bazılarında yeterli sayıda etkinlik yok.	Anlama ve anlatma becerilerinin tamamına yönelik yeterli sayıda metin ve etkinlik var.	
	Hedef Kitleye Uygunluk <i>Materyal hazırlanırken kullanılan metinler, görseller ve tasarım unsurları materyalin</i>	Materyali oluşturan unsurlar hedef kitleye uygun değildir.	Materyali oluşturan unsurların bir kısmı hedef kitleye uygun olsa da büyük çoğunluğu uygun değildir.	Materyali oluşturan unsurların bazıları hedef kitleye uygundur.	Materyali oluşturan unsurların büyük bir çoğunluğu hedef kitleye uygundur.	Materyali oluşturan unsurların tamamı hedef kitleye uygundur.	

Türkçe Öğretimine Yönelik Hazırlanan Teknoloji Tabanlı Materyal Hazırlama Becerisinin Değerlendirilmesi Amacıyla Dereceli Puanlama Anahtarı Geliştirme Çalışması

	<i>hazırlandığı hedef kitlenin özelliklerine uygun olmalıdır.</i>						
	<p>Yazım ve Noktalama Hataları</p> <p><i>Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan bir materyalin tamamında kullanılan metinlerde, yönergelerde, açıklamalarda ve etkinliklerde yazım ve noktalama hataları yapılmamış olması gerekmektedir.</i></p>	Materyaldeki yazıların anlaşılmasını engelleyecek derecede yazım ve noktalama hataları yapılmıştır.	Materyaldeki yazılarda sıklıkla yazım ve noktalama hataları yapılmış.	Materyaldeki yönerge, açıklama ve etkinliklerde yazım hataları olmasa da kullanılan metinlerde bazı yazım ve noktalama hataları bulunmaktadır.	Materyaldeki yazılarda nadiren yazım ve noktalama hataları yapılmıştır.	Materyaldeki yazılarda yazım ve noktalama hataları yapılmamıştır.	
Teknoloji	<p>Teknolojik İçeriklerin Erişilebilirliği</p> <p><i>Teknoloji tabanlı olarak hazırlanan bir materyalin uygulanması aşamasında öğrencinin herhangi bir uygulama yüklemeyen, bilgisayarda/uygulamada herhangi bir izin vermeksizin ve materyalin bulunduğu platformu terk etmeden materyali uygulayabilmesi gerekmektedir.</i></p>	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikleri kullanmak için bir uygulama veya program yüklemek gerekmektedir.	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikleri kullanmak için bir uygulama veya program yüklemek gerekmez de birtakım izinler gerekmektedir.	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikleri kullanmak için bir uygulama veya program yüklemek gerekmez de materyalleri kullanmak için geliştirici sitesine gitmek gerekmektedir.	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikleri kullanmak için herhangi bir izin vermek veya program yüklemek gerekmez de materyaller ders içeriğinin içinde bütün özellikleriyle kullanılmamaktadır.	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikleri kullanmak için hiçbir program yüklemeye veya herhangi bir izin vermeye gerek yoktur. Materyal bütün özellikleriyle ders içeriğinin içinde çalışmaktadır.	
	<p>Etkileşim ve Geri Bildirim</p> <p><i>Materyal içerisinde kullanılan teknoloji tabanlı içerikler öğrenciye</i></p>	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içeriklerde etkileşim bulunmamaktadır.	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içeriklerde sınırlı sayıda etkileşim yer alsa da	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikler geri bildirim vermese de yeterli	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içeriklerde yeterli sayıda etkileşim yer	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içeriklerde yeterli sayıda etkileşim yer	

<i>uygulama imkânı sunarken aynı zamanda geri bildirim verebilmeli ve öğrencinin cevaplarına göre kendini düzenleyebilmelidir.</i>		bu içerikler öğrenciye geri bildirim vermemektedir.	sayıda etkileşim unsuru barındırmaktadır.	almakta ve bu etkileşimli içerikler öğrenciye geri bildirim vermektedir.	almakta ve bu etkileşimli içerikler öğrenciden alınan geri bildirimle kendini yeniden planlamaktadır.	
Geliştirilebilirlik ve Güncellenebilirlik <i>Teknoloji tabanlı bir materyalin birden fazla defa kullanılabilmesi ve içeriklerinin (metin ve görseller) hedef kitleye ve amaca göre güncellenebilmesi gerekmektedir.</i>	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikler tekrar kullanılamamakta ve güncellenememektedir.	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikler birden fazla kullanılabilse de güncelleme yapılamamaktadır.	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikler birden fazla kullanılabilmekte ve bazı içerikler güncellenebilmektedir.	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içeriklerin, bazı unsurları (yazı, görsel vb.) değiştirilebilmekte aynı zamanda sınırlı geliştirmelerle içeriğe yeni özellikler eklenebilmektedir.	Materyalde yer verilen teknoloji tabanlı içerikler yazı, görsel ve uygulama özellikleri bakımından tamamen güncellenebilmekte ve öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilebilmektedir.	
Platform <i>Teknoloji tabanlı bir materyalin farklı cihazlarda (Mobil, PC ve Tablet) çalışmalı materyalin içeriği kullanılan cihaza göre şekil almalıdır.</i>	Materyal sadece üretildiği cihaz için kullanılabilmekte diğer cihazlarda çalışmamaktadır.	Materyal farklı cihazlarda çalışabilse de materyalin içeriği cihaza göre şekillenmemektedir.	Materyal farklı cihazlarda çalışırken bazı tasarım hataları meydana gelse de bütün cihazlarda çalışabilmektedir.	Materyal farklı cihazlarda sorunsuz bir şekilde çalışmakta materyal içeriği birkaç hatayla da olsa cihaza göre ayarlanmaktadır.	Materyal farklı cihazlarda sorunsuz bir şekilde çalışmakta materyal içeriği cihaza göre kendini tamamen şekillendirmektedir.	